

Prevedel, opombe in spremno besedo napisal MIKLAVŽ KOMELJ

PETAR II. PETROVIĆ **NJEGOŠ**
GORSKI VENEC

Beletrina



C. P. E. Bach

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ

Историјско собитије при свршетку XVII вијека
сочињеније

П. П. Н.

ВЛАДИКЕ ЦРНОГОРСКОГА

GORSKI VENEC

Zgodovinsko dogajanje s konca XVII. stoletja
delo

P. P. N.

VLADIKE ČRNOGORSKEGA

ПОСВЕТА

Праху оца Србије

Нек се овај вијек горди над свијема вјековима,
он ће ера бити страшна људскијема кољенима.
У њ се осам близанацах у један мах изњихаше
из колевке Белонине, и на земљи показаше:
Наполеон, Карло, Блихер, кнез Велингтон и Суворов,
Карађорђе, бич тирјанах, и Шварценберг и Кутузов.
Ареи је, страва земна, славом бојном њих опио
и земљу им за поприште, да се боре, назначио.
Из грмена великога лафу изаћ трудно није,
у великим народима генију се гњ'ездо вије:
овде му је поготову материјал к славном дјелу
и тријумфа дични в'јенац, да му краси главу смјелу.
Ал' хероју *тополскоме*, Карађорђу бесмртноме,
све препоне на пут бјеху, к циљу доспје великоме:
диже народ, крсти земљу, а варварске ланце сруши,
из мртвијех Срба дозва, дуну живот српској души.
Ево тајна бесмртника: даде Србу сталне груди;
од витештва одвикнута у њим' лафска срца буди.
Фараона источнога пред *Ђорђем* се мрзну силе,
Ђорђем су се српске мишце са витештвом опојиле!
Од *Ђорђа* се Стамбол тресе, крвожедни отац куте,
сабљом му се Турци куну – клетве у њих нема друге.

.
.
.
.
.
.
.

Да, витеза сустопице трагически конач прати:
твојој глави би суђено за в'јенац се свој продати!

.
.
.

POSVETILO

Prahu očeta Srbije¹

Naj ponaša to stoletje pred vsemi se stoletji,
moralo se strašna doba bo rodovom ljudi zdeti.
Vanj so v enem samem mahu se osmerčki izzibáli
iz Belonine² zibéli, se na Zemlji pokazali.
5 Bonaparte,³ Karel,⁴ Blücher⁵ in knez Wellington,⁶ Suvorov,⁷
Karadžorđe, bič tiranov, Schwarzenberg⁸ in še Kutuzov.⁹
Ares¹⁰ jih je, groza Zemlje, opijanil z bojno slavo,
dal jim Zemljo za torišče, da borijo se krvavo.
Iz velikega grmovja ni težavno levu priti;
10 v velikih narodih se geniju zna venec viti:
tamkaj mu je že pripravljen material za slavno delo
in triumfa krasni venec, da krasi mu glavo smelo.
A heroju *topolskemu*,¹¹ Karadžorđu nesmrtnemu,
vse zapreke so na poti ... k cilju pride velikemu:
15 dvigne ljudstvo, krsti zemljo in barbarske spone zruši,
obudi od mrtvih Srba, dá življenje srbski duši.
To nesmrtnika skrivnost je! Srbu dal jeklene grudi;
že odvajena junaštva levja srca v njih prebudil.
Vzhodnemu so faraonu¹² zmrznile pred *Đorđem* sile,
20 srbske mišice so z *Đorđem* z viteštvom se opojile!
Stambul¹³ trese se pred *Đorđem*, krvoločni oče kuge,
kolnejo ga Turki s sabljo – ne poznajo kletve druge.

.
.
.
.
.
.
.

Da, tragičen konec mora viteza zasledovati:
sojeno je tvoji glavi se za venec svoj prodati!¹⁴

.
.
.

.
.
.

Покољења дјела суде, што је чије дају св'јема!
На Борисе, Вукашине, општа грми анатема,
гадно име Пизоново не см'је каљат мјесецослов,
за Егиста управ сличи гром небесни, суд Орестов.

.
.
.
.
.
.

Над свијетлим твојим гробом злоба грдна бљува тмуше,
ал' небесну силну зраку што ћ' угасит твоје душе?
Плачне, грдне помрчине – могу л' оне свјетлост крити?
Светлости се оне крију, оне ће је распалити.
Плам ће, вјечно животворни, блистат Србу твоје зубље,
све ће сјајни и чудесни у вјекове биват дубље.

.
.
.
.
.
.

Зна Душана родит Српка, зна дојити Обилиће,
ал' хероје кâ Пожарске, дивотнике и племиће,
гле, Српкиње сада рађу ... Благородством Српство дише ...
Бјежи, грдна клетво, с рода – завјет Срби испунише!

У Бечу на Ново љето 1847. года

СОЧИНИТЕЉ

25

.
.
.
Dela sodijo rodovi; vsakdo, kar mu gre, prejema!
Na Borise,¹⁵ Vukašine¹⁶ grmí splošna anatema,
ne sme gnusno ime Pisona¹⁷ zamazati koledarja,
sodba Orestova Egista¹⁸ kot nebesni grom udarja.

30

.
.
.
.
.
Grda zloba ti nad svetlim grobom bruha temno silo;
kaj nebesni silni žarek tvoje duše bi ugasilo?
Grde žalostne mrakobe – mar bi luč lahko zakrile?
Skrijejo se pred svetlobo – bolj jo bodo razžarile.
Plam bo večno životvorni tvoje bakle Srbu svetil,
vse bolj čudežen, sijajen, vedno globlje bo s stoletji.

9

35

.
.
.
.
.
Dušana¹⁹ roditi Srbka zna, dojeti Obiliće;²⁰
in heroje kot Požarske,²¹ čudežnike in plemiče;
Srbkinje, glej, zdaj rodijo ... Srbstvo diha blagorodje ...
Beži, grda kletev, z roda – dolg izpolnil srbski rod je!

Na Dunaju ob Novem letu 1847

AVTOR

ЛИЦА

Владика Данило
Игуман Стефан
Јанко Ђурашковић, сердар
Радоња "
Вукота "
Иван Петровић "
Кнез Раде, брат владике Данила
" Бајко
" Роган
" Јанко
" Никола
Војвода Драшко
" Милија
" Станко (Љуботињанин)
" Батрић
Томаш Мартиновић
Обрад
Вук Раслапчевић
Вукота Мрваљевић
Вук Томановић
Мнозина
Богдан Ђурашковић
Вук Мићуновић
Вук Мандушић
Вук Љешевоступац
Поп Мићо
Сестра Батрићева
Хаџи-Али Медовић, кадија
Скендер-ага
Мустај-кадија
Арслан-ага Мухадиновић
Ферат, зачирски кавазбаша
Риџал Осман
Једна баба

OSEBE

Vladika Danilo
Iguman Stefan
Janko Đurašković, serdar
Radonja, "
Vukota, "
Ivan Petrović, "
Knez Rade, brat vladike Danila
" Bajko
" Rogan
" Janko
" Nikola
Vojvoda Draško
" Milija
" Stanko (Ljubotinjčan)
" Batrić
Tomaš Martinović
Obrad
Vuk Raslapčević
Vukota Mrvaljević
Vuk Tomanović
Množica
Bogdan Đurašković
Vuk Mićunović
Vuk Mandušić
Vuk Lješevostupac
Pop Mićo
Batrićeva sestra
Hadži Ali Medović, kadija
Skender aga
Mustaj kadija
Arslan aga Muhadinović
Ferat Začir, kavazbaša
Ridžal Osman
Neka baba

Скупштина уочи Тројичина дне на Ловћену

Глухо доба ноћи, свак спава.

Владика Данило *(сам собом)*

Виђи врага су седам бињишах,
су два мача а су двије круне,
праунука Туркова с Кораном!
За њим јата проклетога кота,
да опусте земљу свуголику
ка скакавац што поља опусти.
Францускога да не би бријега,
аравијско море све потопи!

Сан паклени окруни Османа,
дарова му луну ка јабуку.
Злога госта Европи Оркана!
Византија сада није друго
но прђија младе Теодоре;
звизезда је црне судбе над њом.
Палеолог позива Мурата
да закопа Грке са Србима.
Своју мисли Бранковић с Гертучком.
Мухамеде, то је за Гертучку!
Сјем Азије, ће им је гнијездо,
вражје племе позоба народе –
дан и народ, како ћуку тица:
Мурат Српску, а Бајазит Босну,
Мурат Епир, а Мухамед Грчку,
два Селима Ципар и Африку.
Сваки нешто, не остаде ништа;
страшило је слушат што се ради!
Мален свијет за адова жвала,
ни најест га, камоли прејести!

Skupščina pred dnevom Svete Trojice na Lovčenu²²

Pozna noč je, vsi spijo.

Vladika Danilo²³ *(sam s sabo)*

Glejte vraga s sedmimi binjiši,
ki dva meča nosi in dve kroni,²⁴
Turkovega²⁵ pravnuka s Koranom!
Za njim jata preklete zalege,
5 da celotno Zemljo opustoši,
kot pustoši roj kobilic polja.
Da bilo ni frankovskega brega,
bi arabsko morje vse utopilo!²⁶

10 Sen peklenški Osmana je kronal,
dal mu kakor jabolko²⁷ je Luno:²⁸
Orkan, to je bil zli gost Evropi!²⁹
Drugega ni zdaj več od Bizanca
kakor dota mlade Teodore³⁰
in nad njo je zvezda črne usode.
15 Paleolog je pozval Murata,
da pokoplje Grke skupaj s Srbi.³¹
Svoje misli Branković³² z Gertuko.
Mohamed, res, to je za Gertuko!³³
Razen gnezda svojega, Azije,
20 vražje pleme pozobálo ljudstva –
vsak dan ljudstvo kot za čuka ptica:
Murat Srbsko,³⁴ Bajazid³⁵ pa Bosno,
Murat Epir,³⁶ Mohamed pa Grško,³⁷
dva Selima Afriko in Ciper,³⁸
25 vsakdo nekaj, da ni nič ostalo;
slišati je groza, kaj godi se!
Svet je majhen za peklenško žrelo,
ne najé se, kje, da prenajé se!

Јанко брани Владислава мртва;
што га брани, кад га не одбрани?
Скендербег је срца Обилића,
ал' умрије тужним изгнаником.

А ја што ћу, али са киме ћу?
Мало руках, малена и снага,
једна сламка међу вихорове,
сирак тужни без нигђе никога ...
Моје племе сном мртивијем спава,
суза моја нема родитеља,
нада мном је небо затворено,
не прима ми плача ни молитве;
у ад ми се свијет претворио,
а сви људи паклени духови.

Црни дане, а црна судбино!
О кукавно Српство угашено,
зла надживјех твоја сваколика,
а с најгорим хоћу да се борим!
Да, кад главу раздробиш тијелу,
у мучењу издишу членови ...
Куго људска, да те Бог убије!
Али ти је мало по свијета
те си својом злошћу отровала,
но си отров адске своје душе
и на овај камен избљувала?
Мала ли је жертва сва Србија
од Дунава до мора сињега?
На трон сједиш неправо узети,
поносиш се скиптром крвавијем;
хулиш Вога с светога олтара,
мунар дуби на крст раздробљени!
Али сјенку што му шће тровати
те је у збјег собом унијеше
међу горе за вјечну утјеху

30 Janko brani Vladislava v grobu;³⁹
kaj ga brani, če ga ne obrani?
Skenderbeg⁴⁰ je srčen kot Obilić,⁴¹
toda umre kot žalosten izgnanec.

Kaj pa jaz bom, s kom naj stopim skupaj?
Malo rok je, majhna tudi sila,
35 slamica sem, sama med viharji,
žalostna sem brez vseh sirota ...⁴²
Moje pleme spi v mrtvaškem spanju,
moja solza nima svojih staršev⁴³
in nad mano je nebo zaprto,
40 ne sprejema joka ne molitve;
svet se zame je v pekel spremenil,
vsi ljudje pa so pekla duhovi.

Dan ti črni⁴⁴ in usoda črna!
O nesrečno srbstvo pogašeno,
45 zla preživel tvoja vsakršna sem,
a z najhujšim hočem se boriti!
Da, ko glavo razdrobiš telesu,
udi v mukah izgubé življenje ...
Kuga ljudska, naj te Bog ubije!
50 Ali ti je pol sveta premalo,
ki si z zlom ga svojim zastrupila,
da peklenške duše svoje strup si
zdaj še na ta kamen izbljuvála?
Je premajhna žrtev Srbija vsa
55 od Donave do sinjega morja?
Na krivično vzeti tron si sedla
in ponašaš se s krvavim žezlom,
Boga skruniš s svetega oltarja,
minaret nad križ se strti dviga!
60 Še to senco hočeš zastrupiti,
ki bežeč smo s sabo jo prinesli
med te gore za večno tolažbo,

и за спомен рода јуначкога?
Већ је у крв она прекупата
стопут твоју, а стотину нашу!

Виђи посла цара опакога,
кога ђаво о свачему учи:
„Црну Гору покорит не могу
ма никако да је сасвим моја;
с њима треба овако радити ...“
Па им поче демонски месија
лажне вјере пружат посланице.
Бог вас клео, погани изроди,
што ће турска вјера међу нама?
Куда ћете с клетвом прађедовском?
Су чим ћете изаћ пред Милоша
и пред друге српске витезове,
који живе доклен сунца грије?
Кад данашњу премислим вијећу,
распале ме ужаса пламови:
исклати се браћа међу собом,
а крвници, јаки и опаки,
затријеће сјеме у одиву.
Грдни дане, да те Бог убије,
који си ме дао на свијету!
Час проклињем лански по сто путах
у који ме Турци не смакоше,
да не варам народње надање.

16

Вук Мићуновић лежи близу влалике; притајио се као да спава, али све чује дивно.

Вук Мићуновић Не, владико, ако Бога знадеш!
Каква те је спопала несрећа
тено кукаш као кукавица
и топиш се у српске несреће?
Да ли ово светковање није
на кому си сабра Црногорце

65 za spomin na ta naš rod junaški?
Vsa se v krvi že okopala je,
stokrat tvoji, stokrat tudi naši!

70 Glej nakano zločestega carja,
ki hudič o vsem ga poučuje:
»Črne gore mi ne uspe podvreči
prav nikakor, da je čisto moja;
z njimi treba je tako ravnati ...«
Pa začne jim démonski mesija
lažne vere núditi slaščice.
75 Bog prekolni vas, poganski izrodki,
kaj bo turška vera tu med nami?
Kam naj greste s kletvijo pradedov?
S čim boste pred Miloša⁴⁵ stopili
in pred druge vse viteze srbske,
ki živijo, dokler Sonce greje?
80 Ko premišljam o današnjem zboru,
razplamtijo me plameni groze:
bratje bodo sklali se med sabo,
a krvniki silni in nasilni
bodo seme v odivi⁴⁶ zatrli.
85 Dan nesrečni, naj te Bog ubije,
ki prinesel si me temu svetu!
Tisti lanski čas preklinjam stokrat,
ko me Turki niso usmrtili,⁴⁷
da prevaral ne bi upov ljudstva.

17

Vuk Mićunović leži blizu vladike; pritajil se je, kakor da spi, a vse dobro sliši.

90 **Vuk Mićunović** Ne, vladika, če Boga priznavaš!
Kakšna te je zgrábila nesreča,
da tu kukaš kakor kukavica⁴⁸
in utapljaš se v nesreči srbski?
Ali ni to naše praznovanje,
ki si nanj zdaj sklical Črnogorce,

да чистимо земљу од некрсти?
И без тога ово нам је слава,
на коју се врсни момци купе
способности своје да кушају,
силу мишце и брзину ногах;
стријељањем да се надмашају
и сјечењем у опкладу плећах;
да слушају божју летурђију
и да воде коло око цркве –
да витештвом прса набрецају.
То је тамјан свети јунацима,
то гвоздени срца у момцима!

Тури такве разговоре црне!
Људи трпе, а жене наричу;
нема посла у плаха главара!
Ти нијеси саморана глава:
видиш ове пет стотин момчади,
које чудо снаге и лакоће
у њих данас овђе видијесмо?
Виђаше ли како стријељају,
ка се града вјешто изиграше,
како хитро грабљаху капице?
Тек што вучад за мајком помиле,
играјућ се страшне зубе своје
већ умију под грлом острити;
тек соколу прво перје никне,
он не може више мировати,
него своје размеће гњијездо,
грабећ сламку једну и по једну
с њом пут неба бјежи цијучући.
Све је ово некаква наука!

Без момчади ове те су овђе
шест путах је јошт ов'лико дома;
њина сила, то је твоја сила.

95

da deželo čistimo nekrsti?⁴⁹
Že brez tega to za nas je praznik,
ko se fantje zbirajo sijajni,
preizkušat, kaj od njih kdo zmore,
silo mišic in hitrost v nogah;
100 da pomeri se, kdo bolje strelja,
kdo za stavo bolje seka pleče;⁵⁰
in poslušat sveto liturgijo,
plesat kolo naokoli cerkve –
da jim prsi viteštvo nabrekne.
105 To kadilo sveto je junakom,
to jeklena srca dela fantom!

110

Pusti táko črno govorjenje!
Mož trpi, le ženska jadikuje;
plah glavar ne naredi ničesar!
Saj ti nisi samojeda glava:⁵¹
ali vidiš tu teh petsto fantov,
kakšno čudo sile in lahkote
danes tukaj videli pri njih smo?
Si jih videl, kakšni so v streljánju,
115 kako spretni so pri igri grada,⁵²
kako hitro so grabíli kape?⁵³
Komaj volkci shodijo za mamo,
si med igro strašne svoje zóbe
že pod grlom znajo naostriti;
120 ko sokolu prvo perje vznikne,
on ne more nič več mirovati,
ampak svoje razmetava gnezdo:
zgrabi slamko, eno pa spet eno,
proti nebu z njo beži in cvili.
125 In vse to je nekakšen nauk!

19

Poleg fantov, ki so tukaj zbrani,
jih še šestkrat toliko domá je;
sila njih je tvoja lastna sila.

Докле Турци све њих савладају,
многе ће се буле оцрнити;
борби нашој краја бити неће
до истраге турске али наше ...
Нада нема право ни у кога
до у Бога и у своје руке;
надање се наше закопало
на Косово у једну гробницу.
У добру је лако добро бити,
на муци се познају јунаци!

* * *

*Изнијели су крсте с Ловћена наврх Црквине, па су по врху сјели; гађају пушкама и броје
колика пута која одјекне.*

20

**Сердар Јанко
Ђурашковић** Чудне пушке, ваља мушку главу!
Свака наша шест путах одјекне,
а цефердар Томановић Вука
девет путах једнако се чује.

Сердар Радоња Видите ли чудо, Црногорци!
Присукâ сам педесет годинах,
на Ловћен сам вазда љетовао,
излазио на ову вршину:
сто путах сам гледао облаке
ђе из мора дођу на гомиле
и прѣкрѣле сву ову планину,
отисни се тамо али тамо
с сијевањем и с великом јеком
и с ломљавом страшнијех громовах;
сто путах сам овђена сједио
и гријâ се мирно спрема сунца,

130

Preden Turek bo vse njih obvladal,
bo veliko bul obleklo črno;
naša borba ne bo imela konca,
dokler Turka ali nas ne iztrebi ...

135

Ni pravično upati v nikogar,
le v Boga in svoje lastne roke:
upanje se naše zakopalo
je v grobišče na Kosovem polju.⁵⁴
Vsak lahko je dober, ko gre dobro;
ko je sila, prepoznaš junake!

* * *

Prenesli so križe z Lovćena na vrh Crkvine⁵⁵ in se posedli po vrhu; streljajo s puškami in štejejo, kolikokrat katera odjekne.

21

140

Serdar Janko Đurašković Čudna puška, vredna moške glave!
Vsaka naša šestkrat nam odjekne,
a džeferdar Tomanović-Vuka
se zapored sliši kar devetkrat.

145

Serdar Radonja Vidite to čudo, Črnogorci!
Petdeseto leto sem dočakal,
letoval⁵⁶ na Lovćenu sem zmeraj
in sem semkaj na ta vrh prihajal;
stokrat tukaj gledal sem oblake,
ki prišli so z morja v celih trumah
in prekrili so vso to planino;
odvalili so se semkaj, tjakaj,
z bliskanjem in gromozanskim jekom,
ko lomile so se strašne strele;
stokrat ravno tukaj sem se usedel
in se mirno grel nasproti Sonca,

150

а под собом муње и громове
гледâ, слушâ ђено цијепају;
гледâ јѣком града стравичнога
ђе с' пода мноме јалове облаци, –
ал' овога чуда јошт не виђех!

Видите ли, ако Бога знате,
колико је мора и приморја,
равне Босне и Херцеговине,
Арбаније управо до мора,
колико је наше Горе Црне, –
све је облак притискâ једнако,
свуд се чује јека и грмљава,
свуд испод нас муње сијевају,
а нас једне сâмо сунце грије.
И доста је добро примарило
кâ је ово брдо вазда хладно.

22

Обрад Виђесте ли чудо и знамење
кâ се двије муње прекрстише?
Једна сину од Кома к Ловћену,
друга сину од Скадра к Острогу,
крст од огња жива направише.
Ох, диван ли бјеше погледати!
У свијет га јошт није таквога
ни ко чуо нити ко видио.
Помоз, Боже, јаднијем Србима,
и ово је неко знаменије!

Вук Раслапчевић На што мјериш џефердаром, Драшко?

Војвода Драшко Хоћах убит једну кукавицу,
а жâ ми је фишек оштетити.

Вук Раслапчевић Немој, Драшко, тако ти живота!
Не ваља се бити кукавица ...

155 a pod sabo strele sem in grome
gledal, slišal, kako cepijo se;
gledal, ko so z jekom strašne toče
se pod mano jalovili oblaki –
tega čuda pa še nisem videl!

160 Vidite mar, če Boga poznate,
kolikor je morja in primorja,
ravne Bosne in Hercegovine,
Arbanije⁵⁷ čisto zraven morja,
kolikor je naše Gore Črne –
165 vse enako je oblak pregrnil,
vsepovsod se sliši jek, grmenje,
vsepovsod pod nami bliski, strele,
nas edine tukaj Sonce greje,
in prav dobro je, da tu pripeka,
170 saj je tale gora vedno hladna.

Obrad Ste uzrli znamenje in čudo,
ko sta bliska dva prekrižala se?
Eden švignil k Lovćenu od Koma,
drugi švignil od Skadra k Ostrogu,⁵⁸
175 križ sta iz ognja živega storila.
Oh, prekrasno videti bilo je!
Ni na svetu takega nikoli
níhče slišal in še níhče videl.
Bog, pomagaj nam, nesrečnim Srbom,
180 tudi to nam neko znamenje je!

Vuk Raslapčević Kam pa meriš z džeferdarjem, Draško?

Vojvoda Draško Kukavico hotel sem ubiti,
ampak škoda je smodnika zanjo.

Vuk Raslapčević Nehaj, Draško, pri življenju tvojem!
185 Ni prav, če se strelja kukavico ...

Али не знаш, рђа те не била,
да су оне шћери Лазареве?*

Стаде велика граја наврх Црквине, на сјеверној страни више језера.

Сердар Вукота Што грајете, који су ви јади,
а ево сте гори него ђеца!

Вукота Мрваљевић Долеће ни јато јаребицах,
и свакоју живу ухватисмо.
Стога граја стаде међу нама.

Сви из грла повичу: Пуштите их, аманат ви божи,
јере их је невоља нагнала,
а не бисте ниједну хватали.
Утекле су к вама да утеку,
а нијесу да их покољете.

24

Пуштише јаребице, и вратише се с крстима откуда су их и дигли.

.....
* Цара

Nisi vedel, naj te zlo ne udari,
da so one Lazarjeve hčerke?*59

Zasliši se vsesplošno kričanje vrh Crkvine, na severni strani nad jezerom.

Serdar Vukota Kaj kričite, kaj vas je zadelo?
Glejte, saj ste slabši kot otroci!

190 **Vukota Mrvaljević** Priletela jata jerebic je
in vse smo žive polovili.
In kričati smo zato začeli.

195 **Vsi zakličejo na vse grlo:** Izpustite jih, za Božjo voljo;
če jih ne bi k nam prignala stiska,
niti ene ne bi mogli ujeti.
Pribežale k vam so, da ubežijo,
ne zato, da bi jih vi poklali.

Izpustili so jerebice in se vrnili s križi tja, od koder so jih bili vzeli.

.....
* Carja

Скупштина о маломе госпођину дне на Цетињу, под видом да мире неке главе

Главари су се макли на страну, а народ коло води.

Коло Бог се драги на Србе разљути
за њихова смртна сагрешења.
Наши цари закон погазише,
почеше се крвнички гонити,
један другом вадит очи живе;
забацише владу и државу,
за правило лудост изабраше.
Невјерне им слуге постадоше
и царском се крвљу окупаше.
Великаши, проклете им душе,
на комате раздробили царство,
српске силе грдно сатријеше;
великаши, траг им се ут'ро,
распре сјеме посијаше грко,
те с њим племе српско отроваше;
великаши, грдне кукавице,
постадоше рода издајнице.
О проклета косовска вечеро,
куд та срећа да грдне главаре
све потрова и траг им утрије;
сâм да Милош оста на сриједи
са његова оба побратима,
те би Србин данас Србом био!
Бранковићу, погано кољено,
тако ли се служи отачаству,
тако ли се цијени поштење?

Skupščina za Mali šmaren na Cetinju⁶⁰ z izgovorom, da se ustavi neko krvno maščevanje

Glavarji so se umaknili, ljudstvo pa pleše kolo.

200 **Kolo** Ljubi Bog se zjezil je na Srbe
za vse smrtne njihove pregrehe.
Naši carji so steptali zakon,⁶¹
se začeli gnati kot krvniki,
žive oči si iztikati med sabo;
so zavrgli vlado in državo,
za pravilo so norost izbrali.
205 So nezvesti jim postali sluge
in so v carski krvi kopali se.
Velikaši, duše jim preklete,
so na kose razdrobili carstvo
in grdo so srbske sile strli;
210 velikaši, rod naj se zatré jim,
grenko seme zdrah so zasejali,
z njim so pleme srbsko zastrupili;
velikaši, hudi strahopetci,
so postali izdajalci róda.
215 O prekleta kosovska večerja;⁶²
kakšna sreča, če nam zle glavarje
kdo zastrupil bi, jim rod zatrl,
da bi Miloš⁶³ sam ostal na sredi,
pobratíma dva ob njem njegova,⁶⁴
220 in tako bi Srbin danes Srb bil!
Branković,⁶⁵ tvoj rod je bil poganski,
mar tako se služi očetnjavi,
mar spoštuje se tako poštenje?

О Милоше, ко ти не завиди?
Ти си жертва благородног чувства,
воинствени гениј свемогући,
гром стравични те круне раздраба!
Величаство витешке ти душе
надмашује бесмртне подвиге
дивне Спарте и великог Рима;
сва витештва њина блистателна
твоја горда мишца помрачује.
Шта Леонид оће и Сцевола
кад Обилић стане на поприште?
Ова мишца једнијем ударом
престол сруши а тартар уздрма.
Паде Милош, чудо витезовах,
жертвом на трон бича свијетскога.
Гордо лежи велики војвода
под кључевма крви благородне,
ка̂ малопред што гордо иђаше,
страшном мишљу прсих надутијех,
кроз дивјачне тмуше азијатске,
гутајућ их ватреним очима;
ка̂ малопред што гордо иђаше
к светом гробу бесмртног живота,
презирући људско ништавило
и плетење безумне скупштине.

Бог се драги на Србе разљути:
седмоглава изиде аждаја
и сатрије Српство свеколико,
клеветнике грдне и клевету.
На развале царства јуначкога
засја света Милошева правда,
окруни се слава вјековјечно
Милошева оба побратима
и лијепе ките Југовићах.

225

O ti Miloš,⁶⁶ kdo ti ne zavida?
Ti si žrtev blagorodnih čustev,
si vojaški genij vsemogočni,
strašna strela, ki razdrablja krone!⁶⁷

230

Veličanstvo viteške ti duše
nadkriljuje nesmrtno podvige
krasne Šparte, vélikega Rima;
viteštva vsa njihova blesteča
ti ponosna mišica omračuje.
Leonidas,⁶⁸ kaj je, kaj Scaevola,⁶⁹
ko Obilič⁷⁰ stopi na bojišče?

235

Mišica mu ta z udarcem enim
zrušila je prestol, stresla Tartar.⁷¹
Padel Miloš,⁷² čudo vitezov, je,
žrtev na tron biča vsega svéta.

240

Leži silni vojvoda ponosno
pod kipenjem krvi blagorodne,
kot je malo prej ponosno stopal
strašnih misli in napetih prsi
skoz divjaške trume azijatske
in s pogledom goltal jih ognjenim;
kot je malo prej ponosno stopal
v grob sveti večnega življenja
in preziral ničevost človeško
in spletkárstvo skupščine brezumne.⁷³

245

250

Ljubi Bog se zjezil je na Srbe:
sedmoglavi zmaj prišel na plan je
in zatrl je celotno srbstvo,
klevetalce grde in kleveto.

255

Na posipu junaškega carstva
sveta pravda Miloša⁷⁴ zasije;
za vse veke kronala je slava
Miloševa oba pobratíma⁷⁵
in prelepi cvetnik Jugovičev.⁷⁶